

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Західноукраїнського

національного університету

Оксана ДЕСЯТНЮК

«18» _____ 2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Шевченко Ірини Олександрівни на тему «Парадигма розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках», подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство та міжнародні економічні відносини (292-міжнародні економічні відносини, галузі знань 08-економічні науки)

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт університету. Глобальна цифрова інтеграція сформувала нові умови для економічного середовища у світі. Модернізація інфраструктури економіки ґрунтується на інноваційних технологіях та інструментах. Конвергенція традиційної економіки та цифрових технологій зумовила появу цифрової економіки. Як каталізатор реконструкції класичної економіки, цифрова економіка створює нові трансформації для традиційних економічних процесів. Однією з таких трансформацій є цифрова торгівля, яка через функціонування на глобальних ринках створює умови для подолання цифрового розриву в країнах із слабкою цифровою інфраструктурою. Впровадження цифрових технологій у традиційну торгівлю дає можливість синхронізувати державні та приватні ресурси задля досягнення глобального економічного розвитку країн світу. Цифровий розрив країн, відсутність цифрових компетентностей, нерозвиненість цифрових платформ та екосистем цифрового підприємництва, а також брак важелів інвестиційного партнерства в національній практиці господарювання

призводять до гальмування розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках.

За оцінками, у всьому світі існує понад 26 мільйонів веб-сайтів цифрової торгівлі. Статистичні дані щодо цифрової торгівлі у 2023 році демонструють, що екосистема роздрібної електронної комерції лише Сполучених Штатів отримала приблизно 856,8 мільярдів доларів США доходу. У 2023 році приблизно 2,64 мільярда споживачів зробили принаймні одну покупку в інтернеті. Прогнозується, що загальний обсяг глобальних продажів у межах цифрової торгівлі зросте на 50% упродовж наступних трьох років.

Відтак, актуальності набувають аспекти теоретико-методологічного та практичного характеру для формування сприятливого середовища розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках. Особливу увагу варто звернути на те, що в умовах повномасштабної війни в Україні розвиток цифрової торгівлі дасть можливість прискорити подолання економічного розриву та кризи, забезпечити зростання конкурентоспроможності країни на міжнародній арені, розширити та поглибити міжнародне партнерство.

Серед можливих підходів до забезпечення розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках найбільш ефективним вбачається використання таких стратегічних орієнтирів, як: глобальні стандарти ведення бізнесу, цифрова стратегія та стратегічний інструментарій. Впровадження концептуальної моделі застосування інструментарію цифрової торгівлі на глобальних ринках дасть змогу розробити напрями успішної реконструкції та каталізації цифровізації в Україні.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету в межах науково-дослідних тем: «Управління конкурентоспроможністю в підприємстві» (державний реєстраційний номер 0123U103460, Наказ ЗУНУ №56-К/тр-НДЧ від 20.02.2023 р.), в якій досліджено питання стимулювання конкурентоспроможності підприємства через призму цифровізації; «Підвищення конкурентоспроможності підприємства: фінансовий інструментарій в умовах цифровізації» (державний реєстраційний номер

0123U104336, Наказ ЗУНУ №364-К/тр-НДЧ від 31.10.2023 р.), яка присвячена аналізу використання фінансового інструментарію у сфері цифрових технологій з метою підвищення конкурентоспроможності національних економік; «Підвищення конкурентоспроможності підприємництва: цифровізація та інноваційні зміни» (державний реєстраційний номер 0123U104123, Наказ ЗУНУ №343-К/тр-НДЧ від 13.10.2023 р.), в якій у контексті інтенсифікації та масштабного розширення процесів глобалізації та інтеграції досліджено конкурентоспроможність бізнесу, що базується на інноваційних та цифрових інструментах. Виконано також фундаментальну держбюджетну тему: «Національна концепція екобезпеки суспільства та інклюзія циркулярної економіки в умовах пандемії» (державний реєстраційний номер 0121U109485, Наказ ЗУНУ №384-К/тр-НДЧ від 30.11.2022 р.), в якій досліджено вплив пандемії на розвиток інклюзивної циркулярної економіки. Крім того, реалізовано такі роботи з надання науково-професійних послуг: «Розробка системи мінімізації фінансових ризиків ДП «Газпостач» ТОВ «Тернопільміськгаз» в умовах воєнного стану (державний реєстраційний номер 0114U006139, Наказ ЗУНУ №276-К/тр-НДЧ від 22.08.2023 р.) та «Сучасні мейнстріми глобального розвитку: економічні, екологічні, соціальні та військові чинники» (Наказ ЗУНУ №276-К/тр-НДЧ від 22.08.2023 р.). «Концепція вібдудови та зеленої реконструкції України» (державний реєстраційний номер 0124U000003 Наказ № 100- К/тр-НДЧ від 07.03.2024 р.)

Серед інших наукових здобутків виконано теми: «Конкурентне позиціонування закладу охорони здоров'я на ринку медичних послуг» (державний реєстраційний номер 0123U104127, Наказ № 364- К/тр-НДЧ від 30.10.2023 р.), в якій розглянуто детермінанти конкурентного позиціонування цифровізації в закладах медичних послуг, а також «Підвищення ефективності інноваційних складових компанії: глобалізація, цифровізація, трансформаційні зміни» (державний реєстраційний номер 0124U000415, Наказ № 35- К/тр-НДЧ від 23.01.2024 р.), в якій досліджено вплив цифровізації на підвищення ефективності інноваційних складових компанії.

Мета, завдання та методи дослідження. Об'єкт та предмет дослідження. Мета дисертаційної роботи – розроблення теоретико-методологічних засад розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках та формування науково-практичних рекомендацій щодо концепції цифрової торгівлі на глобальних ринках у контексті цифровізаційних пріоритетів розвитку України.

Для досягнення визначеної мети в роботі сформульовано і вирішено такі завдання:

- виявити детермінанти розвитку глобальних ринків в умовах глобалізації для виокремлення особливостей їх функціонування й уточнення поняття «глобальний ринок»;
- сформувати категоріальний базис розвитку цифрової торгівлі під впливом глобалізаційних змін для уточнення понятійного апарату;
- розвинути концептуальні напрями розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках для вдосконалення його інструментарію та компонентів, а також побудови консолідованого підходу;
- виявити методичний інструментарій забезпечення розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках для визначення системи гіпотез дослідження та сфери застосування цифрових інструментів та технологій;
- здійснити типологізацію трансформації цифрової торгівлі на глобальних ринках для визначення процесу діджиталізації торгівлі та її результату на глобальних ринках;
- сформувати методологічний підхід до визначення рівня розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках з метою кластеризації країн за рівнем цифровізації та рівнем розвитку цифрового суспільства;
- проаналізувати сучасний стан електронної комерції в умовах глобальних змін для визначення системи показників електронної комерції в умовах глобальних змін;
- виявити світові тренди розвитку цифрової валюти в контексті становлення діджиталізованого трейдингу на глобальних ринках як передумови впровадження цифрових технологій та інновацій у галузі електронної валюти;

- дослідити міжнародний досвід становлення цифрової торгівлі на глобальних ринках для подальшого впровадження в систему цифрової торгівлі України;
- розробити глобальний стандарт ведення бізнесу в умовах діджиталізації для обґрунтування необхідності створення великих цифрових платформ;
- запропонувати міжнародну цифрову стратегію електронної комерції з метою визначення пріоритетів розвитку електронної комерції;
- розробити стратегічні імперативи розвитку з метою виокремлення стратегічного інструментарію розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках;
- комплексно дослідити трансформаційні зміни в цифровізації України з метою визначення проблем, зумовлених розвитком цифровізації економіки, та розробити напрями реконструкції та каталізації цифровізації України;
- обґрунтувати тенденції та перспективи розвитку цифрової торгівлі для успішної інтеграції України в ринок цифрової торгівлі;
- запропонувати концептуальну модель використання в Україні інструментарію цифрової торгівлі на глобальних ринках для обґрунтування його використання з метою визначення стратегічних напрямів, етапів та способів виходу компаній, які займаються цифровою торгівлею в Україні на глобальні ринки.

Теоретичною і методологічною основою дослідження виступили основні положення, що відносяться до наукового базису економічної теорії та теорій міжнародних відносин. При розгляді окремих положень представленого дослідження були використані загальнонаукові, а також спеціальні методи дослідження. Саме тому доцільно представити їх перелік: метод морфологічного аналізу для визначення підґрунтя категоріального базису дослідження; історичного порівняння - для визначення етапів розвитку процесів цифровізації, становлення інформаційного суспільства, можливостей розвитку цифрової торгівлі, тощо; методи аналізу та систему – для формування теоретичної бази дослідження, можливостей розвитку цифрової сфери, тощо; метод наукової апробації для визначення сутності глобальних ринків, цифрової трансформації, тощо; метод

експертного опитування було використано з метою встановлення відношення експертів до представленої проблематики, визначення впливовості факторів на розвиток цифрової торгівлі, можливостей розвитку та інше; методи індукції та дедукції використані для визначення основних аспектів розвитку цифрової торгівлі; таксономічний метод представлено в роботі для підсилення обґрунтованості напрямів розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках; кластерний аналіз – метод використано для визначення характерних ознак приналежності та для групування країн за рівнем цифровізації; метод факторного аналізу використано для визначення ключових факторів впливу на цифрову торгівлю на глобальних ринках; метод моделювання використовується для моделювання процесу здійснення цифровізації, а також можливості використання цифрового інструментарію. В представленій дисертаційній роботі використані також графічні методи, що допомагають більш наочно відобразити основні результати дослідження та акцентувати увагу на окремих наукових компонентах.

Інформаційною базою дисертаційного дослідження виступили дані відкритого доступу з порталів Світової організації торгівлі та Світового банку, при побудові деяких моделей використані дані Міжнародного валютного фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Також в процесі роботи окремі статистичні дані були використані з баз Євростату, ООН з промислового розвитку, Всесвітньої організації інтелектуальної власності, а також результати роботи Всесвітнього економічного форуму. З відкритих вітчизняних джерел даних: дані Національного банку України, Міністерства економіки України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України, а також наукові нароби вітчизняних та зарубіжних вчених, економістів та дослідників.

Об'єктом дослідження є процес розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади і прикладні аспекти розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках.

Формування наукової проблеми, нове вирішення якої отримано в дисертації. Дисертаційна робота спрямована на вирішення наукової проблеми

щодо обґрунтування теоретико-методологічних підходів до системного дослідження парадигми розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках та формуванні на цій основі концептуальної моделі цифрової торгівлі для України.

Використання інструментарію цифрової торгівлі на глобальних ринках в Україні через систему показників для оцінювання рівня розвитку підприємств цифрової торгівлі, дає змогу визначити фактори впливу на розвиток цифрової торгівлі на глобальних ринках. Концептуальна модель побудована на основі теоретичних досліджень та авторських узагальнень, вона містить результат розвитку, враховує фактори впливу на розвиток цифрової торгівлі на глобальних ринках. Запропонована концептуальна модель дає змогу обґрунтувати використання інструментарію цифрової торгівлі для визначення стратегічних напрямів, етапів та способів виходу підприємств цифрової торгівлі в Україні на глобальні ринки та сприятиме реорганізації та трансформації цифрової економіки України загалом.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їхня новизна.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних підходів до системного дослідження парадигми розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках та формуванні на цій основі концептуальної моделі цифрової торгівлі для України.

Зокрема, отримано такі результати дослідження, що характеризують наукову новизну:

Основні положення дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну, полягають у такому:

у перше:

– розроблено концептуальну модель розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, що дає змогу обґрунтувати використання інструментарію цифрової торгівлі для визначення рівня розвитку цифрової торгівлі, а також сприятиме реорганізації та трансформації цифрової економіки України;

– визначення «трейдинговий цифровий двійник» - це цифрове відображення об'єктів та процесів (людини, магазину, компанії, бізнес-процесів

тощо) у віртуальному просторі, що дозволяє створювати та реалізовувати персоналізовані, унікальні товари і послуги від імені фізичної та / або юридичної особи за рахунок взаємодії з іншими учасниками торговельного процесу на глобальних ринках. Наукова новизна запропонованого визначення полягає у створенні нових підходів до стимулювання розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках. Використання цієї категорії в науці безпосередньо спрямоване на підвищення економічних досліджень, пов'язаних як із цифровою економікою загалом, так і з діяльністю підприємств на глобальних ринках.

– запропоновано концептуальний підхід до реконструкції та каталізації цифровізації України, який враховує стадії реконструкції та сфери каталізації, та передбачає розвиток оптимальної екосистеми цифрового підприємництва в Україні та модернізацію секторів економіки України. Реалізація представленого підходу дозволить підвищити прозорість та підзвітність уряду, що зумовить залучення приватних інвестицій в Україну та забезпечить виконання умов для вступу до ЄС;

– побудовано когнітивний підхід застосування цифрових інструментів та технологій розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, що охоплює обґрунтування концептуального каркасу логіко-лінгвістичного моделювання в інтелектуальних рішеннях як проривної когнітивної технології розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, а також враховує роль цифрових двійників та наскрізних цифрових технологій при розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках. Запропонований підхід забезпечує підґрунтя для формування ризико-захищеної стратегії розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках завдяки врахуванню чинників динамічних змін середовища, кола осіб, які відповідають за прийняття рішень, конфліктів інтересів тощо на основі семантичних структур та логіко-лінгвістичного моделювання.

удосконалено:

– розроблено методичний інструментарій розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках шляхом побудови структури гіпотез цього дослідження, що дало змогу визначити власну категорію поняття «трейдинговий цифровий двійник», наукова новизна якого полягає у створенні нових підходів до

стимулювання розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках;

- представлено методологічний підхід до визначення рівня розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, який побудовано шляхом кластеризації країн за рівнем цифровізації та рівнем розвитку цифрового суспільства. Запропонований підхід включає цифрову екосистему, яка базується на трьох складниках: попит, інститути та інновації. В основі запропонованого підходу – три виміри методології: практичний, гносеологічний та епістемологічний. Крім того, враховуються чотири етапи (кроки), де на першому кроці надається пояснення загального методологічного підходу дослідження, на другому – обираються теорії формування стратегії розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, третій крок включає обґрунтування методів дослідження для побудови карти основних підходів, пов'язаних із цифровою торгівлею на глобальних ринках, четвертий крок дає можливість оцінювання та обґрунтування вибору шляхом визнання обмежень та слабких сторін, які компенсовані сильними сторонами та можливостями. Варто також зазначити, що методологічний підхід полягає в застосуванні інтегрального індексу розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, що дозволило забезпечити необхідну широту даних та гарантувати збалансоване представництво різних показників;

– консолідований підхід до визначення розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, що базується на основних положеннях теорій глобалізації та цифровізації, концепцій інтеграції та розвитку, а також стратегічному підході, який враховує взаємозв'язок і взаємодію різних сторін інтернаціонального бізнесу для досягнення спільних цілей і стимулювання стійкого розвитку глобального ринкового середовища;

- концептуальний підхід до трансформації глобальної економіки з урахуванням розвитку глобальних ринків, що на відміну від наявних, враховує системність трансформаційних змін, вплив глобальних проблем та сталого розвитку національних економік. Також враховано елементи глобальної економіки, які охоплюють сферу міжнародного виробництва, міжнародний рух чинників виробництва і міжнародну торгівлю, що дало змогу простежити взаємозв'язок

розвитку глобальних ринків та суб'єктів його здійснення;

- теоретико-методичну модель цифрової торгівлі на глобальних ринках, що базується на врахуванні передумов для виникнення бар'єрів розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках та взаємодії з такими тісно пов'язаними з торговельною політикою сферами, як інноваційна діяльність, ринкова інфраструктура, конкуренція, оподаткування, зовнішні ризики, захист споживачів, кваліфікація персоналу та управління базами даними. Це, на відміну від наявних моделей, дало змогу визначити торговельні бар'єри, які постають перед постачальниками цифрових продуктів, а також окреслити конкретні проблеми, на яких потрібно зосередити зусилля, для забезпечення конкурентоспроможності в цифровій торгівлі на глобальних ринках;

- теоретико-методичний підхід до формування системи електронної комерції в діджиталізованому трейдингу глобальних ринків, який базується на врахуванні триєдинства бізнес-споживач-держава та враховує всі типи ринкових відносин (B2B, B2C та інші), а також рівень цифровізації країни. Такий підхід дає змогу дослідити стадії розвитку електронної комерції та розкрити особливості ринкових відносин, що дозволяє окреслити подальші перспективи розвитку цифрової сфери у сучасних умовах з урахуванням глобалізації та інтеграції.

набули подальшого розвитку:

категорійно-понятійний апарат дослідження в частині аргументування поняття «цифрова торгівля» як не обмежений в часі і просторі процес здійснення фінансових операцій у секторі цифрової економіки за допомогою інформаційних технологій, що має на меті задоволення споживчих потреб у купівлі товарів та послуг та/або комерціалізації інтерактивного досвіду. Наведене визначення відрізняється від наявних акцентуванням уваги на здійсненні цифрового формату торгівлі в будь-який час у будь-якому місці, а також у посиленні фокусу щодо комерціалізації успіху;

категоріальний апарат дослідження в аспекті формування поняття глобального ринку як системи торговельно-економічних відносин між країнами, що складається з метою обміну економічними вигодами та підвищення

ефективності виробництва, інвестиційної діяльності, формування нових споживчих благ шляхом об'єднання торговельної галузі в окремі кластери;

систематизовано етапи еволюції глобалізації ринку, що на відміну від представлених раніше, враховує особливості зміни стану глобального ринку з урахуванням цифровізації та економіки знань, що сприяє формуванню планетарного господарського організму;

– науково-теоретичні підходи до формування системи встановлення глобальних стандартів ведення бізнесу в умовах діджиталізації, які враховують цифрові компетентності, цифрові платформи та програми сертифікації, що дасть змогу обґрунтувати необхідність створення великих цифрових платформ для ухвалення цих стандартів та надійні сторонні програми сертифікації для забезпечення їх дотримання;

– типологізація трансформації цифрової торгівлі на глобальних ринках за такими ознаками: нейротехнології та штучний інтелект (програмні рішення для розпізнавання образів, голосових команд, автоматичного перекладу, аналізу даних тощо); технології розподіленого реєстру (новий підхід до створення баз даних, ключовою особливістю якого є єдиний центр управління); технології бездротового зв'язку (побудови мереж та забезпечення зв'язку в умовах, коли підвищуються вимоги до надійності та продуктивності систем); технології віртуальної та доповненої реальності (технології для створення віртуальних світів та доповнення реальності комп'ютерними ефектами); квантові технології (квантова механіка та розроблення інновацій на основі кванта); компоненти робототехніки та сенсорика (напрями розроблення автоматизованих технічних систем та методів управління ними); інтернет-технології (технології що забезпечують цифрові інформаційні ресурси). Запропонована типологізація цифрових технологій торгівлі на глобальних ринках дозволяє підвищувати ефективність та якість роботи, знижувати витрати, підвищувати конкурентоспроможність та розширювати можливості бізнесу;

– теоретико-методичний підхід до обґрунтування можливостей системної трансформації електронної комерції, який на відміну від наявних, враховує цифрові

імперативи та оптимізації адміністративного процесу управління. Представлений підхід дає змогу розробити цифрові плани та побудувати стратегію електронної комерції, з огляду на наслідки використання цифрового інструментарію для робочої сили та реалії технічного середовища.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Наукові положення, висновки та рекомендації обґрунтовані на належному рівні, опубліковані в періодичних наукових виданнях, апробовані на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Про належний ступінь теоретичної обґрунтованості та достовірності наукових результатів, що є у дисертації, свідчить раціонально підібрані методологічні засади дослідження і повнота опрацьованої здобувачкою інформаційної бази.

Наукове та практичне значення роботи. Наукове значення роботи полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних положень оцінювання рівня розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках на основі визначення їх принципів та особливостей з урахуванням розробленої концептуальної моделі використання інструментарію цифрової торгівлі на глобальних ринках в Україні та доведенні їх до рівня практичних рекомендацій, які можуть бути впроваджені органами державної влади при розробленні концепції цифрової торгівлі на глобальних ринках та визначенні перспектив її розвитку в Україні з урахуванням ризиків і викликів глобального середовища, а також іншими суб'єктами глобальних ринків.

Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи доведені до рівня конкретних методичних розроблень і прикладних рекомендацій та слугуватимуть науковим підґрунтям для подальших теоретичних, методичних і прикладних досліджень щодо використання інструментарію цифрової торгівлі на глобальних ринках в Україні через систему показників для оцінювання рівня розвитку підприємств цифрової торгівлі, яка дала змогу визначити фактори впливу на розвиток цифрової торгівлі на глобальних ринках. Завдяки розрахунку таксономічного коефіцієнту і обсягу трафіку суб'єктів цифрової торгівлі на

глобальних ринках можна дійти висновку, що це дозволяє здійснити об'єктивну інтегральну оцінку рівня розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, порівняти рівень розвитку певного підприємства з рівнем розвитку підприємства-конкурента, а також виокремити цифрові підприємства, які є лідерами на глобальних ринках. Концептуальна модель побудована на основі теоретичних досліджень та авторських узагальнень, вона містить результат розвитку, враховує фактори впливу на розвиток цифрової торгівлі на глобальних ринках. Запропонована концептуальна модель дає змогу обґрунтувати використання інструментарію цифрової торгівлі для визначення стратегічних напрямів, етапів та способів виходу підприємств цифрової торгівлі в Україні на глобальні ринки та сприятиме реорганізації та трансформації цифрової економіки України загалом.

Використання результатів роботи. Одержані в процесі дослідження наукові результати прийняті до впровадження: Комітетом Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (довідка від 06.02.2024 р. № 04-33/14-2024/27342); Харківською обласною радою (довідка від 30.11.2023 р. № 01-44/2837); Харківською обласною державною адміністрацією (довідка від 4.12.2023 № 08-30/08/2401), Департаментом агропромислового розвитку; Державним підприємством обслуговування повітряного руху України (довідка № 1-14.11/1452/23 від 28.04. 2023), відділом управління з цифрової трансформації, інформаційних технологій та кіберзахисту; Департаментом адміністративних послуг та споживчого ринку Харківської міської ради (довідка без дати); Комунальним закладом «Зміївський міський Будинок культури» Зміївської міської Ради Чугуївського району Харківської області (довідка № 146 від 29.12.2022 р.); Громадською організацією «Інститут економічний та еколого-енергетичних досліджень» (довідка №137 від 04.05.2023 р.); ТОВ «Аудиторська фірма «Гравіс» (довідка від 12.05.2023 р.).

Основні положення та результати дисертаційної роботи використовуються в освітньому процесі: Дніпровського державного аграрно-економічного університету при викладанні дисциплін «Міжнародна економіка» (довідка № 44-

11-202 від 27.03.2023 р.), Харківського національного автомобільно-дорожнього університету при викладанні дисциплін «Міжнародна економіка», «Інформаційні технології в економіці та бізнесі», «Цифрова економіка», «Міжнародні економічні відносини», «Інформаційні системи і технології в обліку, аудиті та оподаткуванні», «Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні» (довідка № 421/47 від 02.05.2023 р.); Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Навчально-науковий інститут «Інститут державного управління» при викладанні дисципліни «Міжнародна економіка» (довідка № 4701-12 від 10.05.2023 р.)

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора. Сформульовані результати дисертаційного дослідження отримані автором особисто та за його безпосередньої участі і є його особистим здобутком. Опубліковані за результатами дисертації наукові статті написані автором особисто, з наукових праць, що опубліковано у співавторстві, використано лише ту наукову новизну, яка є результатом особистої роботи здобувачки.

Основні наукові результати і висновки дисертації знайшли відображення в 55 наукових працях загальним обсягом 56,31 д. а., з яких автору належить 46,42 д.а., в тому числі: 1 одноосібна монографія, 32 статті – в наукових фахових виданнях (з яких 24 статті – у виданнях, що входять до реєстру міжнародних наукометричних баз (з них: 8 статей – у наукометричних базах «Scopus» та «Web of Science»), 22 публікації за матеріалами міжнародних науково-практичних конференцій (з них: 1 публікація індексується в наукометричних базах «Scopus»).

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці які відображають основні наукові результати дослідження:

1. Шевченко І. О. Гармонізація цифрової торгівлі на глобальних ринках: український та міжнародний досвід: монографія. Тернопіль: : ЗУНУ, 2023. С. 460. ISBN 978-966-654-741-8 (26,7 д.а).

2. Assessment of Spatial Challenges of the Economic Security System of Industrial Enterprises/ **I. Shevchenko** et al. *International Journal of Safety and Security Engineering*. August, 2022. Vol. 12, no. 4, P. 421-428. DOI:

<https://doi.org/10.18280/ijssse.120402> (особистий внесок здобувача: побудовано систему економічної безпеки)(1/0,2 д.а). (Scopus/WOS).

3. Boichenko E., Martynovych N., **Shevchenko I.** Cognitive Modeling Concepts of Sustainable Development of Society. *Problemy ekorozwoju – problems of sustainable development*. 2021. Vol. 16, no. 2, P. 158-165. DOI: 10.35784/pe.2021.2.16 (особистий внесок здобувача: запропоновано конкретні заходи, які сприяють реалізації окремих цілей Міжнародної стратегії сталого розвитку до 2030 року) (0,9/0,3 д.а). (Scopus/WOS).

4. Comercio digital en mercados globales / **I. Shevchenko** et al. *REICE: Revista Electrónica De Investigación En Ciencias Económicas*. 2023. Vol. 11, no 21. P. 19–32. DOI:<https://doi.org/10.5377/reice.v11i21.16517> URL: <https://www.lamjol.info/index.php/REICE/article/view/16517> (особистий внесок здобувача: розкрито можливості цифрової ери для цифрової торгівлі на основі міжнародного досвіду) (0,8/0,2 д.а). (WOS).

5. Digital Economy in a Global Context: World Experience / **I. Shevchenko** et al. *International Journal of Professional Business Review*. 2023. Vol. 8, no. 4. P. 1-16. URL: <https://DOI.org/10.26668/businessreview/2023.v8i4.1551> (особистий внесок здобувача: проаналізовано міжнародний досвід цифрової економіки) (1,2/0,2 д.а) (Scopus/WOS).

6. Management of the global competitiveness of companies in the field of electronic commerce in the conditions of digitalization/ **I. O. Shevchenko** et al. *Journal of Theoretical and Applied Information Technology*. February 28, 2023. Vol. 101, no 4. P. 1527-1537. URL: <https://www.jatit.org/volumes/Vol101No4/31Vol101No4.pdf> (особистий внесок здобувача: визначено перешкоди для розвитку світового ринку електронної комерції та чинники, що активізують розвиток електронної комерції) (1,1/0,22 д.а) (Scopus/WOS).

7. The antifragility of the global economy in the conditions of the development of the world economic system / **I. O. Shevchenko** et al. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. Vol. 6, no. 53. P. 274–286.

URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.53.2023.4203> (особистий внесок здобувача: визначено поняття «антикрихкість в глобальній економіці») (1,1/0,22 д.а) (Scopus/WOS).

8. Development of Inclusive Economy as the Basis of Economic Growth of the Global Economy / A. I. Krysovatyu et al. TEM Journal. 2023. Vol. 12, no. 2. P. 936-947. DOI: 10.18421/TEM122-40. URL: https://www.temjournal.com/content/122/TEMJournalMay2023_936_947.pdf

(особистий внесок здобувача: побудовано концептуальний підхід до розвитку інклюзивної економіки) (1,1/0,22 д.а) (1,1/0,22 д.а) (Scopus/WOS).

9. The Application of Digitization in the Economy as a Promising Direction in the Growth of Human Capital / I. O. Shevchenko et al. *Economic Affairs*. February, 2023. Vol. 68, no. 01s. P. 345-352. DOI:10.46852/0424-2513.1s.2023.37 (особистий внесок здобувача: розроблено модель взаємопов'язаних ефектів цифрових технологій і розвитку людського капіталу) (0,82/0,17 д.а) (Scopus/WOS)..

10. Shevchenko I., Imnadze I. Mechanism of global markets: development, function and trends. *Derzhava ta rehiony [Derzhava ta rehiony]*. 2023. Vol. 1, no. 127. P. 19-24. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2023-1-3> (особистий внесок здобувача: визначено тренди глобальних ринків в механізмі) (0,54/0,27 д.а).

11. Shevchenko I. O. Categorical basis of global markets: formation and functioning. *Tavriys'kyu naukovyy visnyk. Seriya: Ekonomika [Taurian Scientific Bulletin. Series: Economy]*. 2023. No. 15. P. 49-56. URL: <https://DOI.org/10.32782/2708-0366/2023.15.6> (0,7 д.а).

12. Shevchenko I. O. Mechanism for coordination of digital trade policy in global markets. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi [Black Sea Economic Studies]*. 2023. No. 79. P. 9-16. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.79-1> (0,7 д.а).

13. Shevchenko I. O. State financial audit of investment projects as an element of public financial control. *Ekonomika ta derzhava, Naukovo-praktychnyy zhurnal [Economics and the State, Scientific and Practical Journal]*. December 12, 2021. No. 12. P. 78-82. DOI: 10.32702/23066806.2021.12.78 (0,65 д.а).

14. Shevchenko I. A comprehensive approach to policy formation in the era of digital technologies. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2023. Vol. 8, no. 2. P. 115 – 121. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-16> (0,9 д.а).
15. Shevchenko I. Determinants of the development of digital trade in global markets. *Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia [Scientific view: economics and management]*. 2023. Vol. 2, no 82. P. 12-17. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2023-82-2> (0,4 д.а).
16. Shevchenko I. O. Methodological foundations of the study of the development of digital trade in global markets. *Rynkova ekonomika: suchasna teoriya i praktyka upravlinnya [Market economy: modern management theory and practice]*. 2022. Vol. 21, no. 3(52). P. 329-341. DOI: 10.18524/2413-9998.2022.3(52).275815 (0,6 д.а).
17. Бюджетна програма як основа програмно-цільового планування в сучасних умовах глобалізації/ **І. О. Шевченко** та ін. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. Київ, КНУТД, 2018. № 6 (129). С. 101-110. DOI: 10.30857/2413-0117.2018.6.10 (особистий внесок здобувача: виділено індикативні показники ефективності бюджетних програм, які мають бути покладено в основу концепції зі створення обґрунтованої системи оцінки ефективності формування та реалізації бюджетних програм на рівні адміністративно-територіальних утворень) (0,6/0,15 д.а).
18. Шевченко І. О. Аналіз українського ринку цифрової торгівлі: структура, зміст, інсайти та топ-рейтингу. *Інтелект XXI*. 2022. № 3. С. 48-56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2022-3.9> (0,7 д.а).
19. Шевченко І. О. Ключові факти гармонізації цифрової торгівлі України. *Причорноморські Економічні Студії*. 2022. № 78. С. 12-20. DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.78-2> (0,7 д.а).
20. Шевченко І. О. Концептуальний підхід до трансформації глобальної економіки з урахуванням розвитку глобальних ринків. *Вісник Східноукраїнського Національного Університету імені Володимира Даля*. 2022.

№ 4 (274). С. 63-69. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2022-274-4-63-69> (0,7 д.а).

21. Шевченко І. О. Краудсорсинг – засіб розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках. *Підприємництво і торгівля*. 2022. № 34. С. 78-84. DOI <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2022-34-11> (0,7 д.а).

22. Шевченко І. О. Система цифрової торгівлі на глобальному ринку моди. *Вісник Східноукраїнського Національного Університету імені Володимира Даля*. 2022. № 6 (276). С. 55-60. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2022-276-6-55-60> (0,4 д.а).

23. Шевченко І. О. Стратегія розвитку цифрової економіки в умовах глобалізації. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2022. № 6(11). С. 79-86. DOI: 10.30857/2786-5398.2022.6.7 (0,5 д.а).

24. Шевченко І. О. Тенденції еволюції цифрової торгівлі на глобальних ринках: загрози та пропозиції. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 1(12). С. 64-72. DOI: 10.30857/2786-5398.2023.1.7 (0,7 д.а).

25. Шевченко І. О. Трансформація цифрової торгівлі: державний та приватний сектори. *Інтелект XXI*. 2023. № 2. С. 5-11. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2023-2.1> (0,5 д.а).

26. Шевченко І. О. Формування методологічного підходу до визначення розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. № 3(03). С. 65-73. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/111> DOI: 10.32782/dees.3-12 (0,9 д.а).

27. Шевченко І. О. Цифрові валюти центрального банку: пропозиції та перспективи світу в умовах цифрової торгівлі. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2022. № 5(10). С. 45-52. DOI: 10.30857/2786-5398.2022.5.5 (0,6 д.а).

28. Шевченко І. О., Зварич І. Я. Технологія блокчейн у забезпеченні цифрової торгівлі на глобальних ринках. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8., № 1. С. 120 – 126. URL: <http://ujae.org.ua/wp->

[content/uploads/2023/05/ujae_2023_r01_a17.pdf](https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-17) DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-17> (особистий внесок здобувача: побудовано етапи розвитку Інтернет-революції: можливості отримання прибутку від Web 2.0 проти Web 3.0) (0,7/0,35 д.а).

29. **Шевченко І. О.,** Зварич І.Я. Цифрова трансформація японської економіки та перспективи впровадження досвіду в розвиток цифрової торгівлі України. *Вісник економіки*. 2023. № 1 (107). С. 94-108. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.04.094> (особистий внесок здобувача: побудовано прогнозну динаміку розміру ринку «прямого споживання» (D2C) в Японії та розкрито дистрибуцію споживчих товарів у каналах закупівель за категоріями продуктів, що дало змогу виокремити основні орієнтири цифрової торгівлі Японії) (0,9/0,45 д.а).

30. **Шевченко І. О.,** Зварич І.Я., Кравчук Д. Дослідження цифрової торгівлі Великобританії в контексті адаптації для українського ринку. *Журнал європейської Економіки*. 2022. Т. 21, №4 (83). С. 499-511. DOI: <https://doi.org/10.35774/jee2022.04.490> (особистий внесок здобувача: відстежено динаміку валової доданої вартості у секторах ІТ, програмного забезпечення та комп'ютерних послуг, комп'ютерного програмування, консалтингу, видання програмного забезпечення) (0,6/0,2 д.а).

31. **Шевченко І. О.,** Імнадзе І. Н. Застосування управлінських та маркетингових інноваційних технологій для забезпечення розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках. *Інтелект XXI*. 2023. № 1. С.47-52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2023-1.9> (особистий внесок здобувача: розкрито особливості залучення процесу краудфайдингу для сприяння розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках, сутнісне розуміння краудфайдингу шляхом розкриття його моделей та їх характеристики) (0,5/0,25 д.а).

32. International marketing and marketing audit in the context of european integration and globalization / O. Zyma et al. *Management*. 2019. Vol. 2, no. 30. P. 9-25. (особистий внесок здобувача: розкрито особливості маркетингового аудиту в

контексті європейської інтеграції та глобалізації) (1,1/0,28 д.а).

33. Shevchenko I. O. Current issues regarding the mandatory audit under conditions of quarantine restrictions. *Prychornomorski ekonomichni studii. Naukovyi zhurnal [Black Sea Economic Studies. Scientific journal]*. 2021. Vol. 70. P. 184–188 (0,8 д.а).

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

34. Шевченко І. О. Адаптація бізнес-моделі підприємств України до цифрової торгівлі на глобальних ринках. *Theoretical methods and improvement of science: VII Міжнародна науково-практична конференція*. Бордо, Франція, 12-14 грудня 2022 р. С. 68-71. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/12/Theoretical-methods-and-improvement-of-science.pdf> (0,2 д.а).

35. Шевченко І. О. Електронна комерція як інструмент забезпечення розвитку цифрової торгівлі. *Science, trends and development methods: VIII Міжнародна науково-практична конференція*. Токіо, Японія, 19-21 грудня 2022 р. С. 84-87. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/12/Science-trends-and-development-methods.pdf> (0,2 д.а).

36. Шевченко І. О. Інтеграція економіки України у глобальну світову економічну систему. *Implementation of modern technologies in science. Proceedings of the XIII International Scientific and Practical Conference*. Varna, Bulgaria. December 20-23, 2022. P. 140-142. URL: <https://isg-konf.com/implementation-of-modern-technologies-in-science/> DOI: 10.46299/ISG.2022.2.13 (0,2 д.а).

37. Шевченко І. О. Концепція розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках. *Економіка, фінанси, облік і право: актуальні проблеми теорії та практики: міжнародна науково-практична конференція*. Ізмаїл: ЦФЕНД, 26 січня 2023, Ч. 1. С. 13-14. URL: <http://www.economics.in.ua/2023/02/26-1.html> (0,1 д.а).

38. Шевченко І. О. Метавсесвіт як платформа цифрової торгівлі. *Concepts and use of technologies in practice: V Міжнародна науково-практична конференція*. Лондон, Великобританія. 28-30 листопада 2022 р. С. 74-76. URL:

<https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/11/CONCEPTS-AND-USE-OF-TECHNOLOGIES-IN-PRACTICE.pdf> (0,1 д.а).

39. Шевченко І. О. Регуляторна конкуренція в цифровій торгівлі на глобальних ринках. *Promising ways of solving scientific problems: IX International Scientific and Practical Conference*. Belgium, Brussels, 2022, December 26-28. P. 64-67. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/12/Promising-ways-of-solving-scientific-problems.pdf> (0,16 д.а).

40. Шевченко І. О. Розвиток цифрової торгівлі Україна – ЄС: оцінка та перспективи. *Scientific discussions and solution development: VI Міжнародна науково-практична конференція*. Грац, Австрія, 05-07 грудня 2022 р. С. 95-97. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/12/Scientific-discussions-and-solution-development.pdf> (0,14 д.а).

41. Шевченко І. О. Розквіт цифрової торгівлі: криптовалюта на глобальних ринках. *Міждисциплінарні дослідження науки XXI століття: II Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція молодих учених та студентів*, 1 грудня 2022 р. С.113-116 (0,1 д.а).

42. Шевченко І. О. Смарт-контракти як концепція технології блокчейн в цифровій торгівлі. *The latest implementation of technologies in education: The IV International Scientific and Practical Conference*. Munich, Germany, November 21 – 23, 2022. P. 116-120. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/11/The-latest-implementation-of-technologies-in-education.pdf> (0,2 д.а).

43. Шевченко І. О. Стратегія сфери цифрової трансформації бізнес-середовища України. *Збірник праць XX Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації»*. Тернопіль, 19 травня 2023. С. 769-772 (0,16 д.а).

44. Шевченко І. О. Сучасні тенденції глобального ринку технологій в Україні. *Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ: КНУКіМ, 22-23 березня 2023, Ч. 1. С. 129 – 131. URL: <https://kuk.edu.ua/nauka/> (0,14 д.а).

45. Шевченко І. О. Цифрова торгівля як вектор відбудови економіки України. *ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі: матеріали VII Всеукраїнської наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених*. Київ, 27 жовтня 2023 р. С. 128-131 (0,1 д.а).

46. **Шевченко І. О.**, Крицька М. І. Необхідність е-аудиту в умовах Covid-19. *Modern research in world science: II Міжнародна науково-практична конференція*. Львів, 15-17 травня 2022 р. С. 1381-1387. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27517> (особистий внесок здобувача: розкрито порядок здійснення е-аудиту) (0,3/0,2 д.а).

47. **Шевченко І. О.**, Птащенко О. В. Аудит як фактор ефективності бізнесу. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: матеріали Міжнародної наукової конференції*. Харків: ДІСА ПЛЮС, 30-31 травня 2019 р. С. 127- 128. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21810> (особистий внесок здобувача: проведено аналіз розвитку аудиторської діяльності) (0,2/0,1 д.а).

48. Ptashchenko O., **Shevchenko I.**, Kosharna V. Information security of Ukraine: theory and tools of protection of the ukrainian information field. *III International Scientific Conference Integration of Business Structures: Strategies and Technologies: Conference Proceedings*. Tbilisi, Georgia: Baltija Publishing, February 22, 2019. P. 4-7. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21798> (особистий внесок здобувача: досліджено методи здійснення захисту українського інформаційного поля) (0,2/0,06 д.а).

49. Shevchenko I. A methodical approach to determining the level of development of digital trade in global markets. *Collection of papers new economy «Innovative solutions for managing the conomy in an international crisis scenario»*. Vol. 1, No. 1. May 26, 2023, P. 199 – 220. DOI: 10.61432/CPNE0101196s (1,7 д.а) (Scopus).

50. Shevchenko I. O. Impact of digital strategies on competitive dynamics: Electronic commerce, multichannel, metaverse. *Entrepreneurship and logistics in the*

conditions of modern challenges: Scientific and practical materials. conferences. Abstracts of reports. Ternopil, May 19, 2023. P. 298-300 (0,17 д.а).

51. **Shevchenko I. O.**, Andriushyna A. V. Developing an approach to improving the documentation of audit procedures for payroll calculations in modern information technology. *Stanovlennia ta osoblyvosti rehuliuвання mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii – Dnipro: NO «Perspektyva. [Formation and peculiarities of regulation of international economic relations: materials of the International Scientific and Practical Conference - Dnipro: NO "Perspektiva"]*. December 14, 2019. P. 145-150 (особистий внесок здобувача: розроблено підхід до вдосконалення документального оформлення аудиторських процедур розрахунків заробітної плати в сучасних інформаційних технологіях) (0,2/0,1 д.а).

52. Shevchenko I. O. The essence of digital trade and indicators of development. *Aktualni pytannia ekonomiky, finansiv, menedzhmentu ta prava v suchasnykh umovakh: Mizhnarodna naukovo- praktychna konferentsiia. Rivne: TsFEND [Current issues of economics, finance, management and law in modern conditions: International Scientific and Practical Conference. Rivne: CFESR]*. Rivne, Ukraine. January 10, 2023. P. 24-25. (0,14 д.а).

53. Шевченко І. О. Вплив технології блокчейн на розвиток аудиту. Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону. *VI міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 27 квітня 2023 р. С.142-144 (0,14 д.а).

54. Шевченко І. О. Індекс невизначеності глобальної економічної політики як сучасний вимірник рівня розвитку глобальної економіки. *Міжнародна науково-практична конференція «Тренди розвитку менеджменту, фінансів та бізнес-технологій в умовах формування сучасної економіки та суспільства»*, Київ, 30 листопада 2022 р. С. 146-148 (0,1 д.а).

55. Шевченко І. О. Глобальні проблеми як складова системи глобальної економіки. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва: Матеріали*

XVI Міжнародної науково-практичної конференції, Х.: ХНАДУ. Харків, 25 листопада 2022 р. С.162-164 (0,1 д.а).

Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень антиплагіатної системи Unicheck Similarity Report. За результатами перевірки, виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання на джерело та встановлено, що дисертаційна робота Шевченко Ірини Олександрівни на тему «Парадигма розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках» відповідає принципам **академічної доброчесності**.

Апробація матеріалів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, зокрема: «Integration of Business Structures: Strategies and Technologies» (м. Тбілісі (Грузія), 2019); «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 2019 р.); «Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин» (м. Дніпро, 2019 р.); «Modern research in world science» (м. Львів, 2022 р.); «Проблеми та перспективи розвитку підприємництва» (м. Харків, 2022 р.); «Implementation of modern technologies in science» (м. Варна (Болгарія), 2022р.); «Тренди розвитку менеджменту, фінансів та бізнес-технологій в умовах формування сучасної економіки та суспільства» (м. Київ, 2022р.); «Міждисциплінарні дослідження науки XXI століття» (м. Київ, 2022р.); «The latest implementation of technologies in education» (м. Мюнхен (Німеччина), 2022 р.); «Цілі Сталого Розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі» (м. Київ, 2023 р.); «Concepts and use of technologies in practice» (м. Лондон (Великобританія), 2022 р.); «Scientific discussions and solution development» (м. Грац (Австрія) 2022 р.); «Theoretical methods and improvement of science» (м. Бордо (Франція), 2022 р.); «Science, trends and development methods» (Токіо (Японія), 2022 р.); «Promising ways of solving scientific problems» (м. Belgium (Brussels), 2022 р.); «Актуальні питання економіки, фінансів, менеджменту та права в сучасних умовах» (м. Рівне, 2023 р.); «Економіка, фінанси, облік і право: актуальні проблеми теорії та практики» (м. Ізмаїл, 2023 р.); «Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство» (м. Київ, 2023 р.);

«Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» (м. Київ, 2023 р.); «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 2023); «Цілі Сталого Розвитку: проблеми і можливості досягнення в Україні та світі» (м. Київ, 2023 р.); «Підприємництво та логістика в умовах сучасних викликів» (м. Тернопіль, 2023 р.).

Оцінка мови та стилю дисертації. Зміст дисертації відповідає визначеним завданням дослідження, розкриває тему роботи і свідчить про її цілісність і завершеність. Дисертація написана діловою українською мовою, у ній простежується авторський стиль, матеріал викладено грамотно з використанням наукової фахової термінології.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання до захисту. Враховуючи актуальність теми дисертації, обґрунтованість отриманих результатів, наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи, повноту викладення матеріалів дисертації в наукових публікаціях, а також відповідність дисертації вимогам пунктів 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, фаховий семінар рекомендує дисертаційну роботу Шевченко Ірини Олександрівни на тему «Парадигма розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук та відповідає паспорту спеціальності 08.00.02 – світове господарство та міжнародні економічні відносини (292-міжнародні економічні відносини, галузі знань 08-економічні науки), прийняти до розгляду в спеціалізовану вчену раду Д 58.082.01 Західноукраїнського національного університету.

Рекомендація дисертації спеціалізованій вченій раді. У результаті розгляду дисертації Шевченко Ірини Олександрівни на тему «Парадигма розвитку цифрової торгівлі на глобальних ринках» та повноти публікацій основних результатів дослідження

Ухвалили:

Рекомендувати спеціалізованій вченій раді Д 58.082.01
Західноукраїнського національного університету прийняти дисертаційну роботу
до розгляду.

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
Західноукраїнського
національного університету

Марія ЛИЗУН

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародного права та
міграційної політики
Західноукраїнського
національного університету

Костянтин ФЛІССАК

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародної економіки
Західноукраїнського
національного університету

Євген САВЕЛЬСЬВ